

Nr 1372

Av herr **Hansson** i Skegrie m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 114, med förslag till lag om skydd mot flyghavre.

Det är obestriddligt att flyghavre är ett av våra svåraste ogräs, främst därför att dess bekämpning är synnerligen besvärlig. Dess direkta skadeverkan på den gröda vari den befinner sig torde däremot avsevärt överträffas av vissa andra ogräsarter.

Svårigheten att effektivt kunna bekämpa flyghavren motiverar emellertid särskilda åtgärder, som i vissa avseenden kan behöva ha tvingande karaktär. De lätta kärnorna kan föras av vinden ganska långa sträckor. Därav kommer också namnet flyghavre. Det hjälper därför inte att en jordbrukare effektivt bekämpar ogräset på sin åker, om grannen försummar att göra så. Detta motiverar att åtgärder kan vidtagas mot de eventuellt försumliga. Emellertid är faran för spridning inom den egna brukningsdelen så allvarlig, att det torde höra till undantagen att någon försummar bekämpning, när han är medveten om den fara hans jordbruk utsätts för. Kännedom om förekomst av flyghavre brukar vara dämpande på ett eventuellt salupris å en egendom.

De i proposition nr 114 föreslagna skärpningarna av lagstiftningen på området är därför nödvändiga. De är också mer realistiskt utformade än det förslag som förelåg från lantbruksstyrelsen. En lagstiftning enligt detta sistnämnda skulle leda till orimliga konsekvenser i det praktiska handhavandet. Det bör nämligen framhållas att lagstiftningens praktiska verkställighet i hög grad blir beroende av den utformning tillämpningsbestämmelserna får. Dessa måste ges en sådan form att de inte utsätter jordbrukarna för krav som från praktisk synpunkt är mer eller mindre orealiserbara. Tillämpningsbestämmelserna får med andra ord ej skärpa propositionens mjukare formuleringar. Vid en osmidig tillämpning kan också jordbrukarna utsättas för avsevärda förluster, främst genom nedtrampning av växande gröda. Av det följande torde framgå vilka praktiska svårigheter som kan uppstå vid lagens efterlevnad.

Flyghavre kan endast bekämpas på två sätt. I sådana grödor som sockerbeter, oljevaxter etc. kan bekämpningen ske på samma sätt som övrig ogräsbekämpning, nämligen genom besprutning. Denna måste ske på obesådd mark och är i regel effektiv. Likaså kan flyghavren bekämpas genom

odling av höstsådda grödor så långt detta låter sig göra med hänsyn till växtföljden. I vall förekommer ogräset mycket sällan.

I vårsådda stråsädesgrödor är däremot bekämpningen ett väsentligt svårare problem. Besprutning kan inte ske i dylika grödor vare sig före sådden eller därefter med hänsyn till flyghavrens nära släktskap med dessa växter. Skulle så ske dödas också kulturväxterna. Den enda möjligheten till bekämpning i exempelvis korn, havre och vårvete är att handplocka växande plantor. Detta arbete måste ske med stor försiktighet, om inte grödan skall nedtrampas i sådan omfattning att betydande förluster därigenom i stället uppstår. Om myndigheterna medges alltför stora befogenheter att dirigera okunnigt eller ovarsamt folk att utföra dylik bekämpning, därest jordbrukaren anses inte själv ha vidtagit tillräckliga åtgärder, kan mycket betydande förstörelse på kulturväxterna bli följden, vilket inte kan vara meningen.

Många villkor måste också samtidigt vara till finnandes, om effektiv bekämpning genom handplockning skall kunna ske. Bortplockning kan endast ske under den relativt korta tid (ca 14 dagar), då flyghavrens axvippor hunnit växa upp över den övriga grödan, men ännu inte hunnit bli så mogna att kärnorna ramlat ur.

Tyvärr inträder denna period, åtminstone i vissa delar av landet, just under den tid då semestern brukar förläggas vid jordbruket, d. v. s. i mitten av juli månad. För många jordbrukare torde därför svårigheter uppstå att skaffa arbetskraft för utförandet av detta arbete.

Plantorna måste ryckas upp med roten. I annat fall bildas en ny axvippa efter relativt kort tid. Marken måste vara fuktig efter ett regn, om roten på plantan skall följa med upp. De nya axvipporna kommer inte fram förrän grödan är skördemogen och därför inte kan beträdas. Men även andra gynnsamma förhållanden måste vara förhanden. Axplockning kan inte ske vid stark blåst därför att vipporna då böjes ned och är svåra att upptäcka. Av vad ovan sagts torde framgå att sistnämnda bekämpningsarbete i växande gröda är beroende av en hel rad betingelser, som alla måste vara till finnandes under en mycket begränsad tidrymd.

Problemet måste därför ses inte bara från skrivbordshorisont utan också från den praktiske jordbrukarens. Det är därför av vikt att såväl lagens tolkning som tillämpningsbestämmelsernas utformning inte blir sådan att jordbrukarna ålägges åtgärder som de inte kan praktiskt utföra. Exempel saknas inte där tillämpningsbestämmelser utfärdats, som med skäl kunnat anses ha skärpt det riksdagsbeslut på vilket de har grundats.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 114 måtte uttala, att vid nu ifrågakvarande lagstiftnings till-

lämpning stor hänsyn måste tas till de praktiska förutsättningar som finns eller funnits vid olika brukningsenheter i fråga om flyghavrebekämpningens utförande.

Stockholm den 17 april 1970

Nils G. Hansson (cp)

i Skegrie

Tage Sundkvist (cp)

Anders Dahlgren (cp)

Stig Josefson (cp)

i Arrie